

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΛΑΛΑΟΥΝΗ

ΧΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙΣ

«Ένα παράξενο φαινόμενο.

Στό τέλος κάθε σχολικής χρονιάς, παράλληλα με τις «επιδείξεις» των διαφόρων «συχολών» των ώδιων μας, αρχίζουν και οι επιδείξεις των διαφόρων «Συχολών Χοροῦ», ποῦ, κατὰ παράδοξο τρόπο, δέν ἀνήκουν σέ κανένα Ὁδείο, κανένα Ὁδείο δηλαδή δέν φέρεται σάν ὑπόθυθο—δπως συμβαίνει π.χ. με τις επιδείξεις τραγουθιοῦ, πιάνου κλπ.—ἀλλά εἶνε ἐντελῶς ἀνεξάρτητες, ὡς τόσο ὁμως ἀναγνωρισμένες ἐπίσημα ἀπ' τὸ Κράτος», καθὼς βλέπω σέ πολλά τους προγράμματα. Καὶ οἱ Σχολές αὐτές, διαρκῶς «αἰδῶνονται καὶ πληθύνονται» ἀπόφοιτοι καὶ διπλωματοῦχοι (!) τῆς μῆς Σχολῆς, ἰδρωθουν μίαν ἄλλη, οἱ ἀπόφοιτοι ἰαυτῆς τῆς ἄλλης, μιά καινούρια καὶ οὕτω καθεξῆς. Κί' ἔτσι φθάνουμε νᾶχουμε δέκα, δέκα πέντε Σχολές Χοροῦ στὴν Ἀθήνα, ὅπου φοιτοῦν ἑκατοντάδες παιδιὰ, κατὰ πλειοψηφία κορίτσια. Ἀν δὲ σ' αὐτές τις Σχολές—τις ἐπίσημα «ἀναγνωρισμένες» προσθέσουμε καὶ τις «τάξεις χοροῦ» στὰ διάφορα σχολεῖα, ἰδίως τὰ ἰδιαιτικά, φθάνουμε σὸ συμπέρασμα πὼς ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς Ἀθῆνας διδάσκονται χορὸ, πὼς ὅλα τὰ Ἐλληνόπουλα χορεύουν—φαντάζομαι πὼς καὶ ἡ ἑπαρχία δέν ὀδχη μείνει ἀπειρακτη ἀπ' τὸ μικρόβιο! . . .»

Ὡς τόσο, μ' ἄλη αὐτὴ τὴν «χοροπληξία», ἡ Ἐλλάδα δέν βγαίνει ἀκόμα κανένα μεγάλο χορευτῆ, ἄληθινὸ καλλιτέχνη ἀντάξιο καὶ τῆς Τέχνης, τῆς θείας τέχνης τοῦ Χοροῦ, καὶ τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς παραδόσεως: ἐνῶ, ἀντίθετα, «Ἐλληνες μάστοροι, Ἐλληνες τραγουθιστές, Ἐλληνες πιανιστές, ὅκωκα καὶ βιολιστές καὶ βιολοντσελιστές, ἔχουν ἐπιβληθῆ σ' Εὐρώπῃς ἡ Ἀμερική, κατακτώντας παγκόσμια ρῆμη κί ἐπιβάλλοντες τὸ Ἑλληνικὸ ὄνομα. Δέν εἶν' αὐτὸ ἕνα παράξενο, ἀληθινὰ, φαινόμενο;

Ἐνα φαινόμενο, ποῦ μ' ἀπασχόλησε πολλὸ, τώρα τελευταία, καθὼς παρακολουθοῦσα ἄλες τις χορευτικές «Επιδείξεις» τοῦ τέλους τῆς χρονιάς καὶ ποῦ προσπαθῶνα νὰ ἐξηγήσω. Καὶ δέν νομίζω πὼς ἡ ἐξήγησι εἶναι πολὺ δύσκολη, γιὰ τὸν προσεκτικὸ παρατηρητῆ τοῦλάχιστον. Ἡ ἐξήγησι βρίσκεται στὴν ἀσυναρτησία καὶ στὴν ἀκαταστασία ποῦ ἐπικρατεῖ στίς περισσότερες ἀπ' αὐτές τις Σχολές, στὴν παρεξήγησι ποῦ ὀφίσταται γενικά, τόσο στοὺς καθηγητῆς Χοροῦ, ὅσο καὶ στίς τάξεις τῶν γονέων.

Ἀς ἀρχίσουμε ἀπ' τοὺς γονεῖς. Γιατὶ στέλνουν τὰ παιδιὰ τους νὰ μάθουν χορὸ; Ἄν τοὺς ρωτήσετε, ἐλάχιστοι—ἐλαχιστότατοι—εἶναι κείνοι ποῦ θὰ σὰς ἀπαντήσουν μὲ πλήρη συνείδησι, ὅτι τὰ στέλνουν νὰ μάθουν γιὰ νὰ γίνουν χορευτές. Οἱ περισσότεροι δέν ξέρουν κί' οἱ ἴδιοι γιατί. Κατὰ βάθος εἶναι ἀπὸ μῆμνη, ἀπὸ

συνήθεια, ἀπὸ «μόδα», γιὰ νὰ τὰ «καμαρῶσουν» στὴν ἐπίδειξι, ἑδωθενόταν ἄλυπτα γιὰ τὸ κοστούμια ποῦ θ' ἀπαιτῆθ ὁ «χορογράφος»—ἀλλοίως τὶ εἶδος ἐπιδείξεϊς θάναϊ;—γιὰ νὰ τὰ χειροκροτήσουν οἱ ἴδιοι καὶ νὰ χοροῦν πὼς τὰ χειροκροτοῦν κί' οἱ ἄλλοι. Ἄν μὰς λέγανε, τοῦλάχιστον, πὼς στέλνουν τὰ παιδιὰ τους νὰ μάθουν χορὸ γιὰ νὰ μορφωθοῦν καλλιτεχνικά, ἡ—ἀκόμα καλλίτερα—γιὰ νὰ διαπλασθοῦν σωματικά, νὰ διορθῶσουν τυχόν φυσικά μειονεκτήματα, θὰ τοὺς καταλαβαίναμε καλλίτερα, ὁπότεν ὁμως θὰ τοὺς λέγαμε ὅτι ἡ σχολικὴ Γυμναστικὴ καὶ, ἰδίως, ἡ Ρυθμικὴ γυμναστικὴ μὲ τὸ αὐστηρὸ σύστημα Νταλκρόξ, θὰ ἦταν ἡ μόνη ἐνδεδειγμένη, τόσο γιὰ νὰ φτιάξῃ τὰ σῶματά τους, ὅσο καὶ ν' ἀναπτύξῃ τὴν ὁξόνοιά τους, τὴν ἀντίληψι, τὸ αἰσθητικὸ—καλλιτεχνικὸ ποῦ αἰσθῶμαι.

Ἄλλοι οἱ γονεῖς, οἱ περισσότεροι, δέν καταλαβαίνουν ἀπὸ τέτοια καὶ τὴν ἄγνοιά τους ἐκμεταλλεύονται οἱ διάφορες Σχολές, οἱ διάφοροι καθηγητῆς καὶ χορογράφοι. Ἡ λέξι «ἐκμεταλλεύονται» δέν πρέπει νὰ παρθῆ στὴν πραγματικὴ κακὴ ἔννοιά της, γιατί ἡ «ἐκμετάλλευσις» γίνεται μᾶλλον ἀπὸ ἄγνοια τῶν ἴδιων τῶν καθηγητῶν, ποῦ πιστεύουν πὼς ἀκολουθοῦν τὸν σωστὸ δρόμο, πὼς πραγματικά προσφέρουν κάτι, ἐνῶ δέν προσφέρουν τίποτα, ἀντίθετα μάλιστα, κάνουν ἕνα ἀντιπαιδαγωγικὸ ἔργο, ἐξυπνώντας ἐγωϊσμοὺς, φιλαρέσκεις καὶ ἀνταγωνισμοὺς στίς ἀγνές ψυχούλες τῶν παιδιῶν καὶ διαστρέφοντας, τις περισσότερὸς φορές, τὸ καλλιτεχνικὸ ποῦ γοῦθο καὶ τὴ μουσικὴ τους διαίσθησι. Μίλησα παραπάνω γιὰ ἀσυναρτησία καὶ ἀκαταστασία. Ὅσο παρακολουθοῦσα αὐτές τις χορευτικές «Επιδείξεις»—ὄχι μονάχα φέτος, βέβαια—τόσο κί βλεπα αὐτὴ τὴν ἀσυναρτησία: Ρυθμικὴ Γυμναστικὴ, Νταλκρόξ ἡ Χελλεράου—Λάζεμπουργκ (Ρυθμικὴ πὸ ἐλεύθερη), Κινησιοτεχνία, Ἐκφραστικὸς Χορὸς, Κλασικὸ Μπαλέτο, Ἀκροβατικὴ, Μελοδράμα, ὅλα ἀνακατεῦσται, μπερδεύονται, χωρὶς τάξι, χωρὶς κανόνες, μασκορεμμένα μὲ φαντοχτερά καὶ πλοῦσια κοστούμια, μὲ ἐντυπωσιακὰ σκηνικά, μέσα σὲ τραγελαφικὲς «χορογραφίες» χωρὶς νόημα καὶ χωρὶς αἰσθητικὴ. Ἡ Ἑλληνικὴ μυθολογία καὶ ἡ Ὅπερα, ἀπ' τῆ μὲ μεριά, μερικά ρομαντικὰ μυθιστορημάτα ἀπ' τὴν ἄλλη, δίνουν τὰ θέματα γι' αὐτές τις «χορογραφίες»—ὅταν δέν εἶναι ἡ διαστρεφόμενη φαντασία τοῦ «χορογράφου»—ποῦ, σὸ βάθος, εἶναι πάντα τὰ ἴδια: οἱ ἴδιοι βηματισμοί, οἱ ἴδιοι στροβιλλισμοί, τὰ ἴδια πηδῆματα, οἱ ἴδιες χειρονομίες, οἱ ἴδιες στάσεις, μόνο ποῦ ἀλλάζει τὸ κοστούμι καὶ ἡ Μουσικὴ ποῦ τὰ συνοδεύει. Ἄ, ἡ καϊμένη ἡ Μουσικὴ! Τι ἐξευτελισμὸ, τί κουρέλιασμα, ὀφίσταται! . . . Ὁ καθένας χορο-

γράφος» ἀρπάζει δ, τι νομίζει πώς του ταιριάζει για τη χορογραφία του, το αλλάζει το ρυθμό σύμφωνα με τις ιδέες του, το κόβει, το κολλάει μ' ένα άλλο μουσικό έργο, ο Μότσαρτ έξαφνα συμπληρώνει... τον Λίστ, ή κι' αντίθετα, ο Προκόφιεφ πάλι γίνεται συνέχεια του Χάυντν' μ' άλλα λόγια, ή Μουσική χρησιμεύει άπλως και μόνο για να ρυθμίση τους βηματισμούς και τις «τομπες» των μικρών χορευτών—πράγμα που θά το έκανε, καλλίτερα μάλιστα, ένα τύμπανο ή ένα γκόγκ—και γι' αυτό, κάθε καζανοειδές πιάνο και κάθε κακότεχνος πιανίστας, άρκοιν και δίνουν πλήρη Ικανοποίηση στον κ. καθηγητή και χορογράφο. Πώς μπορούμε με τέτοιες συνθήκες να μιλήσουμε για μουσική καλλιέργεια των παιδιών, για ανάπτυξη του καλλιτεχνικού τους αίσθητηρίου, για την αίσθητική τους καλλιέργεια;

Άλλά ο Χορός είναι Μουσική, είναι μία έρμηνεία της Μουσικής και βρισκόμαστε στην Έλλάδα, στη χώρα που γεννήθηκε ή Τέχνη, στη χώρα όπου, λέγοντας Μουσική, έννοούσαν όλες τις τέχνες του ρυθμού, Ποίηση, Τραγούδι, Χορό, ένόργανο Μουσική... Πώς είναι δυνατόν να τοποθετούμε Μουσική σ' ένα τέτοιο χαμηλό επίπεδο κατεβάζοντάς την άπ' τον θείο της θρόνο;

Και πώς είναι δυνατόν, με τέτοιες συνθήκες, να περιμένουμε να γεννηθή, να προβάλλη, να λάμψη, ο μεγάλος Έλληνας χορευτής, ή μεγάλη Έλληνίδα χορεύτρια;

Υπάρχουν, εύτυχως, κι' οι παρήγορες έξαιρέσεις: Σχολές με αόσθηρό σύστημα, μ' άληθινή προσήλωσι στην Τέχνη, με πλήρη κατανόηση του μεγάλου προορισμού τους και με υεβασμό στη Μουσική. Διευθύνονται από άληθινούς καλλιτέχνες, όρτια μορφωμένους, που άφιέρωσαν χρόνια στη μελέτη και δέν διστάζουν μπροστά σέ καμμιά θυσία για την πραγματοποίηση του Ιδανικού τους. Το δυστύχημα είναι πώς οι γονείς δέν τις ξέρουν, ή μάλλον είναι λίγοι οι γονείς που ξέρουν τι θέλουν και τι ζητούν. Οι γονείς πηγαίνουν μόνο στην «Επίδειξι» της Σχολής όπου φοιτάει το παιδί τους, το βλέπουν να στριφογυρίζει στη σκηνή μακιγιαρισμένο, ντυμένο βασιλόπουλο, ή νεράιδα, ή δέν ξέρω τι άλλο, βλέπουν πώς ο κόσμος το χειροκροτεί, χειροκροτούν κι' οι ίδιοι και φεύγουν Ικανοποιημένοι. Δέν έχουν καν την περιέργεια να πάνε να Ιδούν τι κάνει και μία άλλη Σχολή. Άγοράζουν την έφημερίδα που γράφει για το παιδί τους—οι ίδιοι γονείς τρέχουν και παρακαλούν «να γραφή κάτι» ή και «να μη ή φωτογραφία του παιδιού»—δέν διαβάζουν καμμιά άλλη κριτική, και ή Ιστορία συνεχίζεται κατά τον ίδιο τρόπο πάντοτε... Κι' έμεις οι άλλοι, οι άνόητοι, περιμένουμε να Ιδούμε τον μεγάλο χορευτή!

Και όμως, οι περισσότερες άπ' αυτές τις Σχολές, φέρονται ως «έπίσημα άγνωρισμένες άπ' το Κράτος». Πάνω σέ τι είδους κριτήρια βασίσθηκε το Κράτος για να τις «άγνωριση» είναι άγνωστο. Πάντως, όλη αυτή ή ύπόθεσησ θά χρειαζόταν ίσως ένα ακόμα όρθρο.